

**IDEGEN NYELVŰ SZÖVEGEK KREATÍV-PRODUKTÍV
MEGKÖZELÍTÉSÉHEZ.
GYAKORLATOK FRANCIA NYELVŰ VERBÁLIS SZÖVEGGEL
MAGYAR NYELVI ÉS SZOCIOKULTURÁLIS HÁTTÉRREL.
ANTOINE DE SAINT-EXUPÉRY: *A KIS HERCEG***

BENKES RÉKA

0. Bevezető megjegyzések

Tanulmányomban szövegelemzést előkészítő verbális kreatív-produktív gyakorlatokat mutatok be, és pedig francia nyelvű autonóm részszovegen. A kreatív-produktív gyakorlatok gazdag szakirodalmából e helyütt csupán két tanulmányra hívom fel a figyelmet, az egyik a TÓTH SZERGEJ – VASS LÁSZLÓ szerzőpár „Idegen nyelvű szövegek kreatív-produktív megközelítése. 1. Gyakorlatok orosz nyelvű szövegekkel magyar nyelvi és szociokulturális háttérrel” című munkája (lásd PETŐFI S. JÁNOS – BÉKESI IMRE – VASS LÁSZLÓ [szerk.]: *Szemiotikai szövegtan 8. A verbális szövegek szemiotikai megközelítésének aspektusaihoz (III)*), JGYTF Kiadó, Szeged, 1995. 127-143), a másik a VASS LÁSZLÓ – ZÁNTHÓ RÓBERT által írt „Idegen nyelvű szövegek kreatív-produktív megközelítése. 2.1. Gyakorlatok angol nyelvű szövegekkel magyar nyelvi és szociokulturális háttérrel” című dolgozat (lásd PETŐFI S. JÁNOS – BÉKESI IMRE – VASS LÁSZLÓ [szerk.]: *Szemiotikai szövegtan 9. A szemiotikai szövegtani kutatás diszciplináris környezetéhez (I)*), JGYTF Kiadó, Szeged, 1996. 187-200), melyek az első kísérleteknek tekinthetők a kreatív szöveg megközelítés idegen nyelvek tanításában való felhasználására.

A kreatív-produktív gyakorlatok céljára Antoine de Saint-Exupéry *A kis herceg* című művének 8. fejezetét választottam ki (8F, lásd az „Egy szöveg multidiszciplináris megközelítéséhez” című részben) az eredeti(nek minősíthető), francia nyelvű műből – és pedig az illusztrációk elhagyásával (törlésével), minthogy ezúttal csupán a verbális komponensre koncentráltam.

A gyakorlatokat egy rangos budapesti gimnáziumban – szótár nélkül – végeztettem el, az elsőt 14 harmadik osztályos – 17 éves korú –, a másodikat pedig 11 negyedik osztályos – 18 éves korú – francia fakultációs tanulóval. (A megoldások közül tizenegy – tizenegy tanulóét adom meg.)

1. A 8F sensusával kapcsolatos verbális gyakorlat

A 8F sensusával kapcsolatos verbális gyakorlatot a következőképpen fogalmaztam meg. A kézhez kapott szövegből (lásd 8FVe'), mely *A kis herceg* 8. fejezete (eredeti nyelven), a megjelölt szófajú szavakat ([f]: főnév; [m]: melléknév; [i]: ige) töröltem.

- 1.1. Próbálja kiegészíteni a tizenkét üresen hagyott részt a megjelölt szófajokkal megegyező szófajú szavakkal úgy, hogy eredményül egy, az ön számára elfogadható szöveget kapjon!
- 1.2. Választását, ahol szükségesnek tartja, indokolja meg!

J' appris bien vite à mieux connaître cette fleur. Il y avait toujours eu, sur la (1) [f] du petit prince, des fleurs très simples, ornées d' un seul rang de pétales, et qui ne tenaient point de place, et qui ne (2) [i] personne. Elles apparaissaient un matin dans l' herbe, et puis elles s'éteignaient le soir. Mais celle-là avait germé un jour, d' une graine apportée d' on ne sait où, et le petit prince avait surveillé de très près cette (3) [f] qui ne ressemblait pas aux autres brindilles. Ça pouvait être un nouveau genre de baobab. Mais l' arbuste cessa vite de croître, et commença de préparer une fleur. Le petit prince, qui assistait à l' installation d' un bouton énorme, sentait bien qu' il en sortirait une apparition miraculeuse, mais la fleur n' en finissait pas de se préparer à être belle, à l' abri de sa chambre verte. Elle choisissait avec soin ses couleurs. Elle s' habillait lentement, elle ajustait un à un ses pétales. Elle ne voulait pas (4) [i] toute fripée comme les coquelicots. Elle ne voulait apparaître que dans le plein rayonnement de sa beauté. Eh! oui. Elle était très (5) [m]! Sa toilette mystérieuse avait donc duré des jours et des jours. Et puis voici qu' un matin, justement à l' heure du lever du soleil, elle s' était montrée.

Et elle, qui avait travaillé avec tant de précision, dit en bâillant:

– Ah! je me réveille à peine... Je vous demande pardon... Je suis encore toute décoiffée...

Le petit prince, alors, ne put contenir son admiration:

– Que vous êtes belle!

– N' est-ce pas, répondit doucement la fleur. Et je suis née en même temps que le soleil...

Le petit prince devina bien qu' elle n' était pas trop modeste, mais elle était si émouvante!

– C' est l' heure, je crois, du petit déjeuner, avait-elle bientôt ajouté, auriez-vous la bonté de penser à moi...

Et le petit prince, tout confus, ayant été chercher un (6) [f], avait servi la fleur.

Ainsi l' avait-elle bien vite tourmenté par sa vanité un peu ombrageuse. Un jour, par exemple, parlant de ses quatre épines, elle avait dit au petit prince:

– Ils peuvent venir, les tigres, avec leurs griffes!

– Il n' y a pas de tigres sur ma planète, avait objecté le petit prince, et puis les tigres ne mangent pas (7) [f].

– Je ne suis pas une herbe, avait doucement répondu la fleur.

– Pardonnez-moi...

– Je ne crains rien des tigres, mais j' ai horreur des courants d' air. Vous n' auriez pas un (8) [f]?

„Horreur des courants d' air... ce n' est pas de chance, pour une plante, avait remarqué le petit prince. Cette fleur est bien (9) [m]...”

– Le soir vous me mettez sous globe. Il fait très froid chez vous. C' est mal installé. Là d' où je viens...

Mais elle s' était interrompue. Elle (10) [i] sous forme de graine. Elle n' avait rien pu connaître des autres mondes. Humiliée de s' être laissé surprendre à préparer un mensonge aussi naïf, elle avait toussé deux ou trois fois, pour mettre le petit prince dans son tort:

– Ce paravent?...

– J' allais le chercher mais vous me parliez!

Alors elle avait forcé sa toux pour lui infliger quand même des remords.

Ainsi le petit prince, malgré la bonne volonté de son amour, avait vite douté d' elle. Il avait pris au sérieux des mots sans importance, et était devenu très (11) [m].

„J' aurais dû ne pas l' écouter, me confia-t-il un jour, il ne faut jamais écouter les fleurs. Il faut les regarder et les respirer. La mienne embaumait ma planète, mais je ne savais pas m' en réjouir. Cette histoire de griffes, qui m' avait tellement agacé, eût dû m' attendrir...”

Il me confia encore:

„Je n' ai alors rien su comprendre! J' aurais dû la juger sur les actes et non sur les mots. Elle m' embaumait et m' éclairait. Je n' aurais jamais dû m' enfuir! J' aurais dû deviner sa tendresse derrière ses pauvres ruses. Les fleurs sont si contradictoires! Mais j' étais trop (12) [m] pour savoir l' aimer.”

A gyakorlatot elvégző francia fakultációs – 17 éves korú – tanulónak az 1.1. feladatra adott megoldásait az 1. táblázat foglalja össze. A táblázat fejlécében a szövegből törölt eredeti kifejezések szerepelnek (kövérrel szedve), első oszlopában a résztvevők sorszámát tüntettem fel, utolsó sora, illetőleg oszlopa pedig a megoldások eredményeit összegzi. Az eredetivel (grammatikailag is) megegyező megoldásokat kövérrel, a – különböző természetű szemantikai-pragmatikai összefüggésekre (szinonímia, hiperonímia, hiponímia stb.) alapozott – elfogadható megoldásokat dőlt betűkkel emeltem ki.

Ami az 1.1. feladat megoldásait illeti, generálisan a következők állapíthatók meg:

- az eredeti szöveget egyetlen résztvevőnek sem sikerült rekonstruálnia;
- a megoldásokban a szöveg 12 szavának (egyszerű kifejezésének) több, mint 19%-a egyezik meg az eredetivel;
- a 4. sorszámú résztvevő megoldása összesen 5, a 9-é 4 eredetivel megegyező megoldást tartalmaz;
- a 6., 7. és 11. sorszámú résztvevő megoldásában 3, a 2., 3. és 5. résztvevőében 2, az 1-ében és a 8-éban mindössze 1 eredetivel azonos szövegszó található.

Az alábbiakban lássuk a résztvevők indoklásait (1.2. feladat) a maguk egészében!

1. –
2. Ismerem a szöveget, s ez befolyásolta a megoldásaimat.
3. Néhány megoldás számomra egyértelműnek tűnt. Vagy a szöveg *értelméből* következett a megfejtendő szó, például (1), vagy pedig a *szöveggörnyezetből* derült ki (7, 8). Voltak olyan helyek, ahol biztosnak látszott, hogy nem az általam megadott szó szerepel az eredeti szövegben, mégis megfelelőnek találtam azt (3, 10). A melléknevek esetében több variációt is el tudnék képzelni, hiszen azok alkalmasak jellemzésre, amihez sok szó használható fel. A melléknevek viszonylag függetlenek a szöveg környezetétől. A főnevek és az igék esetében sokkal kevesebb a variációs lehetőség.
4. A szövegválasztást nem tartom szerencsésnek. Akaratlanul is befolyásolt a szöveg, a történet ismerete. Sok helyen azért szótár hiányában bizonytalan voltam a jelentésekben.

	planète	dérangeaient	brindille	sortir	coquette	arrosor d'eau fraîche	l'herbe	paravent	compliquée	était venue	malheureux	jeune	
1	planète	<i>fait pas mal à</i>	<i>fleure</i>	se montrer	merveilleuse	comp de la paix	les fleurs (les herbes)	une cloche	gracile	a fait	accueillante	heureux	1
2	planète	plaisir	place	–	heureuse	sandwich	d'herbes	un verre à conserves	coquette	–	blasé	jeune	2
3	planète	dérangeaient	merveille	se	fière	verre d'	d'herbes	globe	curieuse	se	froid	faible	2
4	planète	dérangeaient	boule	naître	vaniteuse	arrosor	d'herbes	paravent	timide	dormait	grossier	jeun	5
5	planète	s' apercevoaient	ressemblait	se présenter	vaine	thé	des plants	glob (paravent)	fragile	se tairait	<i>déçu</i>	aveugle	2
6	planète	monquaient de	<i>fleure</i>	s' épanourir	exigéante	–	des fleurs	paravent	vaniteux	était	ennuyeux	jeune	3
7	planète	gêne	<i>graine</i>	être	fière	arrosor	d'herbes	paravent	fragile	restait	sensible	égoïste	3
8	planète	fait pas mal à	<i>plante</i>	être	belle	restaurant	des herbes	tigre	sage	est	triste	partia	1
9	planète	touhent à	herbe	naître	fière	un arrosor	des herbes	paravent	fragile	<i>est arrivée</i>	triste	jeune	4
10	table	connaissait	fleur	être	belle	vivres	des fleurs	tigre	gentil	a	mal	petit	0
11	planète	<i>dérange</i>	<i>graine</i>	être	fière	arrosor	des	paravent	fragile	restait	<i>déprimé</i>	égoïste	3
	10	2	0	0	0	4	0	6	0	0	0	4	26

1. táblázat

5. A 8 helyre azért írtam üvegburát, mert azt vitt végül a kis herceg a virágnak, de a virág a paravánt kérte rajta számon. A 6-hoz azért írtam a *tea* szót, mert ha beszélgetni lehet a virággal, teázni is lehet vele.
6. Emlékeim alapján egészítettem ki a szöveget. A 4-est különleges hangulata miatt választottam.
7. –
8. Próbáltam megérteni a szöveget, és eszerint beírni a szavakat.
9. A 9-hez írhattam volna „kényeskedő”-t, de azt nem tartottam indokoltnak. A 11-hez megfelelő szó lenne még a „dühös” is, de a kis herceg jelleméhez nem illett volna, hogy a virágjára haragudjon, inkább önmagát hibáztatta.
10. A mondatok tartalmából következtettem ezekre a szavakra.
11. A szövegekörnyezet indokolja a választásaimat. Próbáltam megérteni a szöveget, de mivel ismertem, tudtam milyen hangulatú szavakat kell keresnem.

A gyakorlaton résztvevők által létrehozott egyes megoldásokkal kapcsolatban megállapítható, hogy a tanulók túlnyomó többsége jó érzékkel határozta meg a különböző entitások közti relációkat s azok referenciaviszonyait is. Az utóbbit illetően lásd például a *déranger* [‘zavar(ni)'] igére (1) vonatkozó megoldásokat. Ezzel összhangban megfelelőek a személyszám kategóriáit érintő megoldásaik is, lásd például a *venir* [‘jön(ni)'] (10) szöveghelyen található válaszaikat. A szóban forgó esetekben az igeidők sem okoztak különösebb nehézséget. A különböző igealakok helyesírásában azonban eléggé bizonytalanok, ami egyrészt figyelmetlenséggel, másrészt az idő rövidségével magyarázható, esetleg azzal, hogy nem kellőképpen sajátították el azt velük.

Amint a megoldások is mutatják, a résztvevők meglehetősen gazdag szókinccsel rendelkeznek, lásd többek között a *brindille* (‘hajtás’) szöveghelyen szereplő megoldásaikat, vagy a mellénevek vonatkozásában például a 3. sorszámú résztvevő indoklását.

Tekintsük itt végül a 4. résztvevő megoldását.

8FVe’/4

J’ appris bien vite à mieux connaître cette fleur. Il y avait toujours eu, sur la *planète* du petit prince, des fleurs très simples, ornées d’ un seul rang de pétales, et qui ne tenaient point de place, et qui ne *dérangeaient* personne. Elles apparaissaient un matin dans l’ herbe, et puis elles s’ éteignaient le soir. Mais celle-là avait germé un jour, d’ une graine apportée d’ on ne sait où, et le petit prince avait surveillé de très près cette *boule* qui ne ressemblait pas aux autres brindilles. Ça pouvait être un nouveau genre de baobab. Mais l’ arbuste cessa vite de croître, et commença de préparer une fleur. Le petit prince, qui assistait à l’ installation d’ un bouton énorme, sentait bien qu’ il en sortirait une apparition miraculeuse, mais la fleur n’ en finissait pas de se préparer à être belle, à l’ abri de sa chambre verte. Elle choisissait avec soin ses couleurs. Elle s’ habillait lentement, elle ajustait un à un ses pétales. Elle ne voulait pas *naître* toute fripée comme les coquelicots. Elle ne voulait apparaître que dans le plein rayonnement de sa beauté. Eh! oui. Elle était très *vaniteuse*! Sa toilette mystérieuse avait donc duré des jours et des jours. Et puis voici qu’ un matin, justement à l’ heure du lever du soleil, elle s’ était montrée.

Et elle, qui avait travaillé avec tant de précision, dit en bâillant:

– Ah! je me réveille à peine... Je vous demande pardon... Je suis encore toute décoiffée...

Le petit prince, alors, ne put contenir son admiration:

– Que vous êtes belle!

– N' est-ce pas, répondit doucement la fleur. Et je suis née en même temps que le soleil...

Le petit prince devina bien qu' elle n' était pas trop modeste, mais elle était si émouvante!

– C' est l' heure, je crois, du petit déjeuner, avait-elle bientôt ajouté, auriez-vous la bonté de penser à moi...

Et le petit prince, tout confus, ayant été chercher un *arrosoir*, avait servi la fleur.

Ainsi l' avait-elle bien vite tourmenté par sa vanité un peu ombrageuse. Un jour, par exemple, parlant de ses quatre épines, elle avait dit au petit prince:

– Ils peuvent venir, les tigres, avec leurs griffes!

– Il n' y a pas de tigres sur ma planète, avait objecté le petit prince, et puis les tigres ne mangent pas *d' herbes*.

– Je ne suis pas une herbe, avait doucement répondu la fleur.

– Pardonnez-moi...

– Je ne crains rien des tigres, mais j' ai horreur des courants d' air. Vous n' auriez pas un *paravent*?

„Horreur des courants d' air... ce n' est pas de chance, pour une plante, avait remarqué le petit prince. Cette fleur est bien *timide*...”

– Le soir vous me mettez sous globe. Il fait très froid chez vous. C' est mal installé. Là d' où je viens...

Mais elle s' était interrompue. Elle *dormait* sous forme de graine. Elle n' avait rien pu connaître des autres mondes. Humiliée de s' être laissé surprendre à préparer un mensonge aussi naïf, elle avait toussé deux ou trois fois, pour mettre le petit prince dans son tort:

– Ce paravent?...

– J' allais le chercher mais vous me parliez!

Alors elle avait forcé sa toux pour lui infliger quand même des remords.

Ainsi le petit prince, malgré la bonne volonté de son amour, avait vite douté d' elle. Il avait pris au sérieux des mots sans importance, et était devenu très *grossier*.

„J' aurais dû ne pas l' écouter, me confia-t-il un jour, il ne faut jamais écouter les fleurs. Il faut les regarder et les respirer. La mienne embaumait ma planète, mais je ne savais pas m' en réjouir. Cette histoire de griffes, qui m' avait tellement agacé, eût dû m' attendre...”

Il me confia encore:

„Je n' ai alors rien su comprendre! J' aurais dû la juger sur les actes et non sur les mots. Elle m' embaumait et m' éclairait. Je n' aurais jamais dû m' enfuir! J' aurais dû deviner sa tendresse derrière ses pauvres ruses. Les fleurs sont si contradictoires! Mais j' étais trop *jeun* pour savoir l' aimer.”

2. A 8F relátumával kapcsolatos verbális gyakorlat

A relátummal kapcsolatos verbális gyakorlatot úgy készítettem elő, hogy a (rajzok nélküli) fejezet bekezdéseit a hozzájuk rendelt betűkódok ábécébe rendezésével összekevertem. (Lásd még a jelen kötetben BENKES RÉKA és VASS LÁSZLÓ „Egy adott verbális

szöveg relátumával kapcsolatos kreatív-produktív gyakorlatok. Antoine de Saint-Exupéry: *A kis herceg*” című tanulmányát.)

A feladatot a következőképpen fogalmaztam meg.

Az alábbiakban a kis herceg történetéből egy olyan fejezetet olvashat (eredeti nyelven), amelynek bekezdéseit összekevertem. A bekezdéseket betűkből álló kódokkal jelöltem (lásd **8FVe**”).

8FVe”

A – Ce paravent?...

B – Ah! Je me réveille à peine... Je vous demande pardon... Je suis encore toute décoiffée...

C – N’ est-ce pas, répondit doucement la fleur. Et je suis née en même temps que le soleil...

D Ainsi l’ avait-elle bien vite tourmenté par sa vanité un peu ombrageuse. Un jour, par exemple, parlant de ses quatre épines, elle avait dit au petit prince:

E „Horreur des courants d’ air... ce n’ est pas de chance, pour une plante, avait remarqué le petit prince. Cette fleur est bien compliquée...”

F – Pardonnez-moi...

G Mais elle s’ était interrompue. Elle était venue sous forme de graine. Elle n’ avait rien pu connaître des autres mondes. Humiliée de s’ être laissé surprendre à préparer un mensonge aussi naïf, elle avait toussé deux ou trois fois, pour mettre le petit prince dans son tort:

H J’ appris bien vite à mieux connaître cette fleur. Il y avait toujours eu, sur la planète du petit prince, des fleurs très simples, ornées d’ un seul rang de pétales, et qui ne tenaient point de place, et qui ne dérangent personne. Elles apparaissaient un matin dans l’ herbe, et puis elles s’ éteignaient le soir. Mais celle-là avait germé un jour, d’ une graine apportée d’ on ne sait où, et le petit prince avait surveillé de très près cette brindille qui ne ressemblait pas aux autres brindilles. Ça pouvait être un nouveau genre de baobab. Mais l’ arbuste cessa vite de croître, et commença de préparer une fleur. Le petit prince, qui assistait à l’ installation d’ un bouton énorme, sentait bien qu’ il en sortirait une apparition miraculeuse, mais la fleur n’ en finissait pas de se préparer à être belle, à l’ abri de sa chambre verte. Elle choisissait avec soin ses couleurs. Elle s’ habillait lentement, elle ajustait un à un ses pétales. Elle ne voulait pas sortir toute fripée comme les coquelicots. Elle ne voulait apparaître que dans le plein rayonnement de sa beauté. Eh! oui. Elle était très coquette! Sa toilette mystérieuse avait donc duré des jours et des jours. Et puis voici qu’ un matin, justement à l’ heure du lever du soleil, elle s’ était montrée.

I – Je ne crains rien des tigres, mais j’ ai horreur des courants d’ air. Vous n’ auriez pas un paravent?

J – C’ est l’ heure, je crois, du petit déjeuner, avait-elle bientôt ajouté, auriez-vous la bonté de penser à moi...

A gyakorlatot elvégző francia fakultációs – 18 éves korú – tanulóknak a 2.1. feladatra adott megoldásait az 2. táblázat foglalja össze. A táblázat fejlécében a betűkódok a fejezet bekezdéseinek eredeti sorrendjében szerepelnek, első oszlopában a résztvevők sorszámát tüntettem fel, utolsó oszlopa az eredetivel megegyező sorrendű bekezdések (melyeknek betűkódját kövérrel szedtem) számát tartalmazza, utolsó sora az oszlopok eredményeit összegzi, a különböző rászteres mezők pedig összetartozó, de nem az eredetivel megegyező helyen található megoldásokat jelölnek.

Ami a 2.1. feladat megoldásait illeti, generálisan a következők állapíthatók meg:

- az eredeti bekezdéssorrendet egyetlen résztvevőnek sem sikerült rekonstruálnia;
- a megoldásokban a fejezet 25 bekezdésének több, mint 14%-a található az eredetivel megegyező helyen;
- a 2. résztvevő megoldásában 10, az 1-ében 7, a 3-ében és az 5-ében 5 bekezdés található az eredetivel megegyező helyen;
- a fejezetet az eredetinek megfelelően 6 résztvevő kezdte a „H” jelű bekezdéssel, s heten zárták a „K”-val.

Az alábbiakban lássuk a résztvevők indoklásait (2.2. feladat) a maguk egészében!

1. –
2. A *szövegösszefűgés* alapján adtam meg ezt a sorrendet. A virág kialakul, felébred, vizet kér, majd a tüskéivel büszkélkedik. A kis herceget kihazsználja, s ő egyre szomorúbb lesz. Azt gondolja, fiatal volt még, hogy szeretni tudjon. Szerintem ez azt is jelenti, hogy egy szépségét ismerő lény mennyire kisajátíthat egy másikat. A virág mintha képtelen lenne szeretni. Elfogadja, elvárja a gondoskodást, de nem viszonzozza azt. Ez a fejezet a kapcsolatok egyoldalságát is mutathatja.
3. Fontos szempont volt, hogy a bekezdések által alkotott fejezet keretes. A történet a „H”-val kezdődik, és a „TRNK” sossal végződik. A közbeeső részeknél fontos ugyan a sorrend, de – minden bizonnyal – nem felboríthatatlan; meghatározó jelentőségűnek a hangulatot vélem.
4. Már olvastam *A kis herceget*, de nem emlékszem pontosan erre a fejezetre. A sorrend, amit fölállítottam, elég nagy valószínűséggel nem jó, s ez azért tűnik így, mert úgy érzem, mintha egy-egy helyen hiányozna valamiféle összekötő rész.
5. Így tűnt logikusnak a fejezet a bekezdések értelme alapján. Könnyebb lett volna a feladat megoldása, ha külön lapokra lettek volna írva a bekezdések. Így nem volt elég idő a megoldásra.
6. Azért gondolom, hogy ez lehet a bekezdések sorrendje, mert az írásjelek (például a kettőspontok, a három pont), a történet logikája, illetőleg a szereplők egyénisége, továbbá a hímnemű és nőnemű szavak előfordulása és a grammatikai tárgy helye körülbelül így diktálta.
7. –
8. –
9. Elsősorban a *tartalmi összefüggések* segítettek, néha pedig a *kapcsolóelemek*.
10. Azért választottam ezt a sorrendet, mert különben nem volt értelme a bekezdéseknek. Ezt leszámítva pedig nem értettem jól a szöveget.
11. A párbeszédnek segítségével sikerült az, ami.

	H	Y	B	L	P	C	U	J	S	D	M	X	O	F	I	E	Z	G	A	Q	V	T	R	N	K	
1	R	H	B	L	P	C	J	Q	S	M	D	I	G	X	O	F		E	A	V	Y	Z		T	K	7
2	R	H	B	L	P	C	J	Q	S	M	G	X	O	F	D	I	A	Y	Z	E	U			N	K	10
3	H	B	P	C	U	J	S	G	D	M	X	O	F	I	Q	A	E	V	Y	Z	L	T	R	N	K	5
4	R	H	P	B	Y	J	Q	S	D	Z	G	F	E	V	I	A	C	M	L	X	O	U	T	N	K	3
5	H	Z	G	J	S	U	L	P	C	Y	B	D	E	M	X	O	F	V	A	Q	T	R	N	K	5	
6	H	L	P	C	Y	B	D	E	M	X	O	F	V	A												1
8		H	B		J	S	M	D	X	O	F		L	P	C	U		E	A	Q			N	K	3	
9	H	L	P	C		M	X	O		E		A	Q		Z	G		J	S							1
10	H	L	P	C		D	M	X	O	F													N	K	T	1
11	H	L	P	C		D	M	X	O	F													R	N	K	4
	6	0	3	2	2	2	0	0	2	0	0	1	1	1	1	0	0	0	1	0	0	2	3	6	7	40

2. táblázat

A gyakorlaton résztvevők által létrehozott egyes megoldásokkal kapcsolatban megállapítható, hogy ha a tanulók adott esetben nem értik is teljesen a szöveget, bizonyos eszközök (forikus elemek, szemantikai mezők, gondolatjelek stb.) segítségével (lásd például a 2. vagy a 3. sorszámú résztvevő indoklását) képesek legalább 'foltszerűen' rekonstruálni az eredeti bekezdésarchitektonika egyes elemeit.

Tekintsük itt végül a 2. sorszámú résztvevő megoldását.

8FVe''/2

R „J' aurais dû ne pas l' écouter, me confia-t-il un jour, il ne faut jamais écouter les fleurs. Il faut les regarder et les respirer. La mienne embaumait ma planète, mais je ne savais pas m' en réjouir. Cette histoire de griffes, qui m' avait tellement agacé, eût dû m' attendrir...”

H J' appris bien vite à mieux connaître cette fleur. Il y avait toujours eu, sur la planète du petit prince, des fleurs très simples, ornées d' un seul rang de pétales, et qui ne tenaient point de place, et qui ne dérangent personne. Elles apparaissent un matin dans l' herbe, et puis elles s' éteignent le soir. Mais celle-là avait germé un jour, d' une graine apportée d' on ne sait où, et le petit prince avait surveillé de très près cette brindille qui ne ressemblait pas aux autres brindilles. Ça pouvait être un nouveau genre de baobab. Mais l' arbuste cessa vite de croître, et commença de préparer une fleur. Le petit prince, qui assistait à l' installation d' un bouton énorme, sentait bien qu' il en sortirait une apparition miraculeuse, mais la fleur n' en finissait pas de se préparer à être belle, à l' abri de sa chambre verte. Elle choisissait avec soin ses couleurs. Elle s' habillait lentement, elle ajustait un à un ses pétales. Elle ne voulait pas sortir toute fripée comme les coquelicots. Elle ne voulait apparaître que dans le plein rayonnement de sa beauté. Eh! oui. Elle était très coquette! Sa toilette mystérieuse avait donc duré des jours et des jours. Et puis voici qu' un matin, justement à l' heure du lever du soleil, elle s' était montrée.

B – Ah! je me réveille à peine... Je vous demande pardon... Je suis encore toute décoiffée...

L Le petit prince, alors, ne put contenir son admiration:

P – Que vous êtes belle!

C – N' est-ce pas, répondit doucement la fleur. Et je suis née en même temps que le soleil...

J – C' est l' heure, je crois, du petit déjeuner, avait-elle bientôt ajouté, auriez-vous la bonté de penser à moi...

Q – J' allais le chercher mais vous me parliez!

S Et le petit prince, tout confus, ayant été chercher un arrosoir d' eau fraîche, avait servi la fleur.

M – Ils peuvent venir, les tigres, avec leurs griffes!

G Mais elle s' était interrompue. Elle était venue sous forme de graine. Elle n' avait rien pu connaître des autres mondes. Humiliée de s' être laissé surprendre à préparer un mensonge aussi naïf, elle avait toussé deux ou trois fois, pour mettre le petit prince dans son tort:

X – Il n' y a pas de tigres sur ma planète, avait objecté le petit prince, et puis les tigres ne mangent pas l' herbe.

O – Je ne suis pas une herbe, avait doucement répondu la fleur.

F – Pardonnez-moi...

D Ainsi l' avait-elle bien vite tourmenté par sa vanité un peu ombrageuse. Un jour, par exemple, parlant de ses quatre épines, elle avait dit au petit prince:

I – Je ne crains rien des tigres, mais j' ai horreur des courants d' air. Vous n' auriez pas un paravent?

A – Ce paravent?...

Y Et elle, qui avait travaillé avec tant de précision, dit en bâillant:

Z – Le soir vous me mettez sous globe. Il fait très froid chez vous. C' est mal installé. Là d' où je viens...

E „Horreur des courants d' air... ce n' est pas de chance, pour une plante, avait remarqué le petit prince. Cette fleur est bien compliquée...”

U Le petit prince devina bien qu' elle n' était pas trop modeste, mais elle était si émouvante!

V Alors elle avait forcé sa toux pour lui infliger quand même des remords.

T Ainsi le petit prince, malgré la bonne volonté de son amour, avait vite douté d' elle. Il avait pris au sérieux des mots sans importance, et était devenu très malheureux.

N Il me confia encore:

K „Je n' ai alors rien su comprendre! J' aurais dû la juger sur les actes et non sur les mots. Elle m' embaumait et m' éclairait. Je n' aurais jamais dû m' enfuir! J' aurais dû deviner sa tendresse derrière ses pauvres ruses. Les fleurs sont si contradictoires! Mais j' étais trop jeune pour savoir l' aimer.”

3. Befejező megjegyzések

Ebben a tanulmányomban, miként azt a bevezetésben jeleztem, *A kis herceg* című Saint-Exupéry-mű 8. fejezetének francia forrásnyelvi szövegén 17-18 éves korú, francia fakultációs – budapesti gimnáziumi – tanulókkal elvégzett kreatív-produktív gyakorlatok tapasztalatairól kívántam számot adni, a szóban forgó fejezet verbális komponensére koncentrálni.

Az eredmények azt mutatják, hogy a feladatmegoldó diákok jól írnak, olvasnak, beszélnek, egyszóval értenek franciául.

A CREATIVE-PRODUCTIVE APPROACH TO FOREIGN LANGUAGE TEXTS. FRENCH EXERCISES WITH HUNGARIAN LINGUISTIC AND SOCIO-CULTURAL BACKGROUND. ANTOINE DE SAINT-EXUPÉRY *LE PETIT PRINCE*

RÉKA BENKES

The study reviews the results of creative-productive exercises on Chapter 8 of *Le Petit Prince* by Antoine de Saint-Exupéry taken as French source material. The author focusses on the verbal components of the Chapter referred to. The exercises were done by pupils of a distinguished Budapest grammar school, aged 17-18, specialising in French.